

Naujienu Antroji Dalis

NR. 871

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienu skeveldros

I.

Anądien teiraujasi vienas tautietis. Girdi, kodėl nieko "Draugo" kultūros ir literatūros priede, nič — nieko apie tremties rašytojų keliones į anapus, ir kai kurių talką okupanto literatūrai?!

Va, šandie sutiktas tautietis klausia — klausinėjasi, kodėl "Dirvos" kūrybos puslapyje nieko apie kūrėjų keliones į anapus?!

Patariau kreiptis į jų skaitomų laikraščių redakcijas. Ar teisingai pasielgiau?

Ši nuosmukio chronika yra tokia:

Pirmoji susigundė Pipiraitė Tamarienė (rodos, teisingai) parašyta. Kilo triukšmo. Vėl viskas nurimo. Buvo kalbų, kad lietratūros kritikos graomanu įtariamasis sportininkas Zeikus esą pasiuntęs savo rankraščių. Bet žmogus pasimirė. Viskas nutilo.

Po mirties (o mirę tyli) "grįžo" į anapus geležinės uždangos J. Tysliava.

Grįžo J. Kėkštas (į Lenkiją, bet netrukus "apsilankė" Vilniuje, o vėliau gen. Michailovo "Tėvynės Balse", o po to "Vaga" jau išspausdino nutremtintų ir nuburžuazintų eilėraščių rinkinį, žada dar vieną).

Kompartijos literatūros oficiozas "Pergalė" Nr. 7 spausdina jų pačių žodžiais "Amerikos lietuvių rašytojo K. Almeno apsakymų, kuriems įvadą parašė V. Kazakevičius (žinomas "kultūrinių" ryšių su užsienio lietuviams oficiozo "Tėvynės Balso" darbuotojas).

Gen. Michailovo spauda sutrimitavo suraliavo, kai J. Mikuckis nuvyko į anapus, pasisvečiavo ir... "Vagos" leidyklaį įteikė savo poezijos rinkinį, ir lyg niekur nieko grįžo į JAV.

Ir VLIKas, ir JAV Bendruomenė, ir Vakarų lietuvių spauda pasmerkė sportininkus, kurie neatsargiai eina į talką okupantui. Man rodos, aukščiau minėti veiksniai duos viešą savo nuomonę apie tremties rašytojus, kurie pasišovę savo plunksna talkinėti kam jau kam, bet tik ne pavergtai tautai. Beje, išsitaris ir... Lietuvių Rašytojų Draugija. Taip bent turėtų būti budinioje tremtyje!

II.

Keletas ištraukų iš anapus, iš "Svyturio":

Str. "Tu ir kiti rašoma:

Kartais atrodo, kad yra žmonių, kurie tyčia, jau eidami iš namų, ketina sugadinti kitiems nuotaiką. Žodžiai "prašau", "atsiprašau", "ačiū" baigia išnykti iš mūsų kalbos.

Mes jau ir nesisveikinam, įėję į kirpyklos, poliklinikos laukiamąjį, nepadėkojam žmogui, parodžiusiam kelią.

Viena mokytoja penktoje klaseje paklausė: "Pakelkite, vaikučiai, rankas tie, kurie pietaujate kartu su tėvais?" Nepakilo nė viena ranka. Paskui ji nuvedė visą klasę į mokyklos valgyklą pietauti. Vaikai elgėsi kaip laukiniai. Šaukė, srėbė, gulėsi ant stalų, siekė iš kito vaiko lėkštės, mėtė duoną. Nė vienas nemokėjo naudotis šakute ir peiliu. Atrodo, kad pirmą kartą klausėsi, kaip reikia elgtis prie stalo.

Pamažu mandagumas, jautrumas tampa niekam nereikalingu dalyku. Kuo stačiokiškiau, valdingiau kreipsies į padavėją, tuo greičiau ji tau atsakys. Kuo labiau meluosi į akis, tuo greičiau tavim patikės.

Kitoje vietoje, tarp kitko, pastebima:

... Į Kėdainių gastronomą įbėga du sukaitę vaikinai:

— Kur čia išankstinio užsakymo stalas? Draugo gimimo diena. Reikia šiekias tokias vaišes surengti.

— Nebesurengsite, vyrai — nusišypso kasininkė.

— Tektų patiems ir kepti, ir virti, ir ant stalo paduoti.

— Kodėl? — nustemba vaikinai.

— O ką mes žinom? Toks rajkoopsąjungos vadovų nurodymas. Paties Skabeikos.

Kodėl taip? Kodėl audinių parduotuvėse išnyko sukirpimo stalai? Kodėl nustojo veikti parduotuvės be pardavėjų tarybinuose ūkiuose ir bufetai kai kuriose įmonėse? Kodėl nebe nuvažiuoja į atokiausias Kuršėnų apylinkes universalinės parduotuvės atstovas, V. Trūkys su prekių pavyzdžiais? Kodėl Kybartų vartotojų kooperatyve nustojo veikti M. Žaliauskienės "Išnešiojamas prekybos skyrius", kuriame, priėmus iš kolūkių užsakymus telefonu, būdavo paruošiamos prekių siuntos ir kolūkių transportu išsiunčiamos į brigadas, fermas? Deja, jų nuomonės nesiklausoma.

Kaip į tai žiūri vartotojai? Štai būdingas pavyzdys: Skapiškio melioratoriai parašė laišką Lietkoopsąjungai ir rajono vadovams, kad valgykla, kurioje jie valgo, yra labai bloga. Tačiau jokių konkrečių priemonių teisėtiems darbininkų reikalavimams patenkinti nebuvo imtasi. Darbininkai nenusiramino, parašė kitą laišką. Tada jiems buvo atsakyta, kad ši valgykla uždaroma, o 1968 metais

(Nukelta į 2 psl.)

PAULIUS AUGIUS

Ilustracija

JURGIS JANUSAITIS

Mylinti širdis gražino skolą žmogui kūrėjui

"Gintaro" vasarvietėje vieng popietę verkė dangus ir ežeras kėlė nerimą. Terasoje sėdėdamas, iš lengvo verčiau lapas po lapo ką tik iš spaudos išėjusią PAULIAUS AUGIAUS monografiją. Šią džiugesio nenešančią dieną, gauduliu prisiminė ir žmogus kūrėjas — mūsų iškilusis grafikas a. a. Paulius Augius, kuris pačiame savo žydėjime, vos 51 metų sulaukęs 1960 metų gruodžio mėn. 27 d. išskubėjo amžinybėn, žemėje palikęs daug nemirtingų savo darbų. Juos su dideliu susikauptumu stebiu ir mano sklaidomos monografijos lapuose.

— Pajutau didelę skolą žmogui kūrėjui. Jo gausiuose eskizuose ir naujų darbų apmatuose išskaičiau didelę negimusių darbų kančią. Kančią, kuri mano vyro buvo giliai slepiama, labai sąžiningai atliekant šeimos tėvo pareigas. — rašo a. a. Pauliaus Augiaus ištikimoji gyvenimo palydovė, monografijos leidėja, žmona Danutė Lipčiūtė - Augienė leidėjos žodyje.

Mylinti šeimos tėvą širdis nieko gražesnio ir negalėjo padovanoti žmogui kūrėjui ir šeimos tėvui, kaip pastatyti paminklą, kurio nei laikas suėsti nepajėgs. Gi monografija daugelį metų bylos, kad žemėje gyveno, kentėjo, kūrė žmogus, kurio darbai lieka nemarūs.

Telesforas Valius šį mūsų žymų grafiką išsamiai aptaria kaip žmogų ir dailininką, o Algirdas Kurauskas išsamia studija Paulių Augių vertina kaip kūrėją jo darbuose.

Po žodinio teksto baltuose lapuose atsiskleidžia Pauliaus Augiaus grafikos darbai.

Jau pirmieji darbai nejučiomis gražina į gimtąją žemę. Audra, Birutė ir Kęstutis, Pie-menukas, Rugių rinkėja, Grybautojos, Pavasaris, Bažnytkaimis Lietuvoje, Malda, Pie-menė, Į turgų, Į Namus — dvelkia širdžiai artima, pažįstama, gimtoje žemėje gyventa aplinka. Tave ilgam pririša M. Valančiaus "Žemaičių vestuvės", iliustracijomis. Lyg maldon žemaitės "Petro Kurmelio" šaukia žemaičių Kalvarijos, kuriose ne vienas atpažins savojo bažnytkaimio religines šventes, procesijas. O kiek gražių vaizdų sutiksi sekdamas S. Neris "Eglė žalčių karalienė", S. Bačinskaitės "Zalčio pasakos", P. Orentaitės "Viligailės" iliustracijas. Čia vėl gimtojo krašto miškų vaizdai, Nida, Bulviakasis, Iš atlaidų, Velykos, Laukų sargyboje verčia parymoti, pamąstyti apie tas vietas, kuriose ir iš mūsų ne vienam jaunystės metų dienos nuskendo.

Paulius Augius, kilme tikras žemaitis, todėl jis mylėjo gimtosios žemės kampelį, ir tai jaučiama ir jo kūryboje. Jis mėgo kaimą, jo žmogų ir čia juos visur sutinki.

Monografijoje telpa patys geriausi ir daugelis kitų Pauliaus Augiaus grafikos darbų, kurie mums parodo pilną kūrėją.

Čia apstu plakatų eskizų, skicų, Kalėdų atviručių (spalvoti medžio raiziniai), emblemų, ekslibrisų.

Bet visa taip įdomu, kad ilgas, ilgas valandas negali skirtis su Paulium Augiu, ir vis dar nori valandėlę pakelti jo kūrybos takais.

Pagaliau užverti paskutinį monografijos lapą, paženklinę (Nukelta į 2 psl.)

DANUTĖS PAMINKLAS PAULIUI

PAULIUS AUGIUS. Spaudai paruošė Algirdas Kurauskas ir Vutautas Saulius. Chicago M C M L X V I. Copyright 1966 by the Publisher. Library of Congress Catalog Number. 66-29632 Išleido Danutė Augienė. Tiražas 1000 egzempliorių. Kaina \$17.50. Tekstą rinko M. Morkūno Printing Co. Foto ofseto darbus atliko Litho Art Studio. Spaudė Progress Printing Company. Knygriškyklos darbai — Zone & Company. Knygos projektas — Algirdas Kurauskas. Pastaba: Teksto iliustracijoms panaudoti Pauliaus Augiaus šikcai bei piešiniai.

Tai tiek įžanginio paaiškėjimo, iš kurio dar toli gražu neįmanoma gauti pilno vaizdo ir apimties šio monumentalinio mūsų lietuviškosios spaudos pasididžiavimo išseivijoje.

PAULIUS AUGIUS yra monografija. Danutės Lipčiūtės Augienės amžinas paminklas savo vyrui Pauliui Augiui (Augustinavičiui), bene būdingiausia lietuviškos grafikos kūrėjui, mirusiam prieš šesetą metų Chicagoje.

Tai yra didžiulė, 14 x 11 colių formato, 80 puslapių teksto ir 284 pusl. velionies dailininko grafikos darbų reprodukcijų, taigi viso 364 puslapių, brangaus liuksusinio popieriaus, storais drobe lenktais viršais antstalinė knyga — darbas visais atžvilgiais galimas su pasididžiavimu išstatyti geriausių pavyzdinių pasaulinių meninių leidinių parodose. Didelis kreditas leidėjai ir jos talkininkams.

Velionis dailininkas Paulius Augius (gimęs 1909 metais Žemaičių Kalvarijoje) nors per anksti atsisikyrė su šiuo pasauliu, kurį sugebėjo lyg užburtoje pasakoje pavaizduoti, spėjo

palikti labai turtingą savo kūrybos palikimą, kurio žymi dalis yra Kauno ir Vilniaus meno muziejuose, taip pat ir Chicagos meno institute. Apie jį Danutė savo Leidėjo žodyje rašo:

“Šios monografijos tikslas — pristatyti lietuviams ir platesnei, menų besidominciai visuomenei pilną Paulių Augių jo kūrybos darbų raidoje... Žmogaus asmenybė išryškėja laiko tekneje, kūrėjas atsiskleidžia savo kūrybos skalėje. Dėl to tad šioje monografijoje skaitytojas ir stebėtojas ras daugmaž pilną Pauliaus Augiaus grafikos kūrinių rinkinį”.

Padėkojusi Vytautui Sauliui ir Algirdui Kurauskui, Telesforui Valiui, dr. Petriui Jonikui, Aleksandrui Ružancovui, Algirdui Landsbergiui ir Aušrelei Skirmuntaitėi už visokeriopą talką ir pagalbą, ji savo žodį baigia, reikia tikėti, visiškai pagrįstu įsitikinimu:

“Tikiu, kad šių nuoširdžių pasišventėlių darnaus darbo dovana, toji drasi, giliai įrėžta Pauliaus Augiaus ksilografijos darbų procesija, uždegs ne vieną kurti ir nepavargti”.

Beje, leidėja, velionies Pauliaus Augiaus našlė, Danutė Lipčiūtė (gim. Bernotuose, Betygalos valsč.) yra poeto Maironio giminaitė (jos motina buvo Maironio sesuo) ir buvusio žymaus ekonomisto, visuomenininko ir kultūrininko, finansų ministerijos finansų departamento direktoriaus 1940 metais sovietų į Sibirą ištremito ir ten mirusio Mikalojaus Lipčiaus sesutė.

Pauliaus Augiaus monografijos turinyje yra Telesforo Valiaus straipsnis “Paulius Augius žmogus ir dailininkas” (lietuviškai ir angliškai) ir Algirdo Kurausko 20 puslapių studija: “Pauliaus Augiaus

raižiniai” (taip pat lietuviškai ir angliškai); toliau Bibliografija (iš 1945 — 1965 metų apie dailininką Augių surinkta gausi biografinė medžiaga, k. a. biografijos, nekrologai Pauliaus Augiaus straipsniai Lietuvių Enciklopedijoje, jo straipsniai periodikoje, jo parodų katalogai, pomirtinės Pauliaus Augiaus parodos, jo iliustruotos knygos ir recenzentų atsiliepimai). Seka dailininko darbų reprodukcijos, kurios užima 283 puslapius. Visas šis didžiulis darbas techniškai padarytas ir meniškai apipavidalintas kokybe, kokybe ir skoniu pasigėrėtinau ir be priekaišto.

Monografija gaunama pas leidėją adresu:

6508 S. Talman Ave.,
Chicago, Ill., 60629.
Tel. PR 8 - 8534 J. Pr.

VINCAS TRUMPA

ATSAKYMAS A. KUČIUI IR PASTABA DĖL DR. J. PAJAUJO STRAIPSNIO

(Tęsinys)

3. Nuo praeities pažinimo į praeities gražinimą

Toliau A. Kučys nori pravesli paralėlę tarp varpininkų — liaudininkų ir tariamų naujųjų liberalų, kaip vieni ir kiti žiūri į Lietuvos nepriklausomybės reikalą. Pasirinkęs keletą citatų iš vieno ir kito jis lyg ir norėtų teigti (nors tą išvadą jis palieka pasidaryti pačiam skaitlytojui), kad naujieji liberalai nėra tokie kategoriški (o gal ir visiškai abejingi) nepriklausomos Lietuvos valstybės atžvilgiu.

Įvadinėje dalyje į šį skyrelį, kaip ir kalbėdamas apie amerikonišką liberalizmą, jis vėl išsineša iš klaidingos premisos. Jis teigia, kad kur nėra nepriklausomos tautos gyvenimo, ten nėra ir individualinės laisvės. Ne visiškai taip. Pavyzdžiui, senovėje austrų — vengrų imperijoje įvairių tautų žmonės, nors ir neturėdami tautinės nepriklausomybės, turėjo daugiau asmeninės laisvės, negu jai sugriuvus ir atskiroms tautoms įsivedus fašistinius režimus. Dar ir dabar kai kurie slovėnai imperatorių Pranciškų Juozapą pagerbia atsistojimu. O ir šandien kai kuriose išsilaisvinusiose Azijos ir Afrikos kolonijose individualinės laisvės yra mažiau, negu jos buvo tas kolonijas valdant Anglijai ir Prancūzijai.

Žinoma, iš to jokiū būdu negalima būtų padaryti išvados, kad nepriklausomybės siekimas nebūtų kiekvienos tautos aukščiausias ir pagrindinis tikslas. Taip ypač negalėtų galvoti joks liberalas, nei senasis, nei jaunasis. Taip negalvoja nei socialistas, nei konservatorius. Man atrodo, taip negalvoja nei joks tikras komunistas. Tie, kurie įtarinėja kitus — ir labai daug jų —, kad kas nors atsako savo tautos laisvės ir nepriklausomybės idealo, man atrodo, užsiima kažkokia nešybra metafizika, arba prastai šnekančią pučia dūmus į akis. Švais-

MYLINTI ŠIRDIS...

(Atkelta iš 1 psl.)

tą 283 skaitline. Dar ilgokai gyvenu šio iškilaus kūrėjo darbu. Aš maštau tik kaip eilinis žmogus, be teisės kalbėti apie didžiuosius žmones. Apie tai kalbės šios srities žinovai. Gi savąją įspūdių kelionę baigiau su dideliu pasitenkinimu ir šio kūrėjo darbų monografiją su pagarba glaudžiu į knygų lentyną.

Pauliui Augiui tokį paminklą pastatyti tegalėjo tik karštai mylinti širdis — jo geroji žmona Danutė Lipčiūtė - Augienė.

Sios monografijos lietuvių visuomenei pristatymas įvyks artimoje ateityje.

tymasis kaltinimais, kad tas ar kitas dirba Maskvai, arba, kad tas ar kitas atsisako tautos laisvės siekimo, tėra niekas kita, kauptik raganų medžioklė, arba Salemo dvasia, apie kurią taip iškalbingai rašė a. a. Algimantas Mackus prieš savo ir Margučio tragišką mirtį. Deja, ta raganų medžioklės dvasia paprastai ypač palankią dirvą randa siso-se emigrantinėse visuomenėse, kurios, atitrukusios nuo gyvenimo, kažkaip savaime suprimityvėja. Kaip primityvioje visuomenėje, jeigu karvė negyvą veršiuoką atsiveda, arba jeigu javai išgula, kaltas yra ne kas kita bet ragana, taip ir emigrantinėje visuomenėje, jeigu jos laisvės troškimas nesirealizuoja taip greitai, kaip ji norėtų, kalti dėlto yra kažkokie agentai, išdavikai, arba aplamai nepakankami patriotai.

Tai rašydamas neturiu galvoje Antano Kučio, nes jis tokiais laukiniiais teigimais “naujųjų liberalų” adresu nesisvaido. Bet kiek daug tuo nusidėda mūsų spauda ir kai kurie veiksniai... Tame pačiame skyrelyje apie nepriklausomybę tikrųjų varpininkų ir naujųjų liberalų pažiūrose jis, pasiremdamas tarp kita ko ir svetimu autoritetu, labai teisingai sako, kad liberalizmo “tipiška žymė yra optimizmas ir tikėjimas į ateitį”. Bet man atrodo, to optimizmo ir tikėjimo į ateitį kaip tik daugiau turi naujieji liberalai, nes ir aplamai jų akys, kaip minėjau, daugiau nukreiptos į ateitį, o ne į praeitį. Realiai vertindami dabartinę krašto ir tarptautinę padėtį (be reikalo J. Pajaujis tame pačiame Varpo numeryje žodį realistas rašo kabutėse. Galima ir reikia būti realistu be jokių kabučių), jie supranta visą padėties sunkumą, bet jie ir toje sunkioje padėtyje mato šviesesnės ir geresnės ateities galimybę. Jiems dėlto nėra jokio reikalo

(Nukelta į 3 psl.)

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 5, 1967

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

bus pradėta statyti moderniška parduotuvė — valgykla... Tik per didelį vargą buvo pagaliau sutarta, kad, statant naują pastatą, galima bus naudotis senuoju žinoma, jį tinkamai sutvarkius, suremontavus.

Atsitinka ir blogiau! Pernai Ignalinos rajono vieno kolūkio valstiečiai spaudoje pasiskundė, kad labai blogai dirba jų parduotuvė. Ignalinos rajkoopsajungos valdybos pirmininkas Nacvalovas pripažino, kad faktai teisingi ir, ilgai nedelsus, liepė kolūkio parduotuvę visiškai uždaryti...

“Liter. ir Mene” pranešama:

Lenkų spaudoje komentuojamas didelis jų muzikos įrašų laimėjimas — Prancūzijos Plokštelių akademija jiems paskyrė pirmąją vietą (iš 15-kos šių metų diplomų) bei “Auksinio Orfėjaus” medalį, už “Polskie Nagrania” firmos įrašytas Kżyštofo Pendereckio “Kancias pagal Luką”. Mums šia proga įdomu pažymėti, kad minimo įrašo autorius ir “Auksinio Orfėjaus” laureatas yra lietuvis

Antanas Karužas, Varšuvos Aukštosios muzikos mokyklos docentas, muzikos režisūros skyriaus fonografijos sekcijos vedėjas.

A. Karužas prieš karą mokėsi Vilniaus lietuvių Vytauto Didžiojo gimnazijoje, 1940 metais kaip pianistas baigė Vilniaus konservatoriją (prof. Stanislovo Špinalskio klasę), koncertuodavo, o po karo apsigyveno Poznanėje, dar vėliau — Varšuvoje.

III.

Vilniuje juokaujama:

...Skalikas vežasi zuikį, bet šis kaip vėjas nurūko, vėl, atrodo, prisivys ir pačiups, vėl dingo, ir pagaliau visai dingo, įsmukęs į savo pusbrolio triušio urvą.

Ir stebisi triušis: — Na, ir apmoevi šunį, niekad ir nepagalvojau, kad būtum toks šaunus bėgikas.

— Koks čia bėgikas, — aiškinaši zuikis, bet, mat, aš bėgau savo kailį gelbėdamas, o skalikas dirba... “partijai ir vyriausybei”. J. Cicėnas

ATSAKYMAS A. KUČIUI IR PASTABA...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

gyventi kažkokios praeities atstatymo mirażais, nes praeitis niekada negrįžta. Tai ypač turėtų suprasti dr. Vinco Kudirkos sekėjai, nes Kudirka kaip tik ir buvo vienas pirmųjų (pats pirmasis, tur būt, buvo istorikas Simonas Daukantas), kuris tikėjo tik į ateitį ir visiškai nesvajoto apie praeities sušigrašinimą.

A. Kučys šiame skyrelyje, tarp kitų citatų, duoda ir ištrauką iš Mykolo Sleževičiaus kalbos Steigiamajame seime, kurioje jis tarp kita ko pasakė: "Ne jums, ponai Liausiai ir Grajevskai, sugriauti Lietuvos nepriklausomybę". O tie Liausiai ir Grajevskiai kaip tik ir buvo tie, kurie siekė atstatyti praeitį, atstatyti senąją Lenkijos — Lietuvos respubliką. Tai buvo XIX a. pirmosios pusės tipo laisvės kovotojai, kuriems nebuvu lemta sulaukti savo idealų įgyvendinimo.

Aplamai tariant, jeigu varpininkai — liaudininkai turėtų daugiau optimizmo ir tikėjimo į ateitį, o mažiau būtų įsikabinę į "senus gerus laikus" (turiu galvoje ypač laikus prieš nematą 1926 m. gruodžio 17 d. perversmą), galėtų sumažėti arba visiškai išnykti nesutarimas tarp jų ir vadinamųjų naujų liberalų. O tai galėtų išeiti ir viešiemis ir kitiems į sveikatą, nes ir vieni ir kiti gerai iš praktikos žino, kaip sunku didesnius darbus atlikti esant susiskaldžius į nedideles grupes. Gera pažinti istoriją, bet bloga svajoti apie praeities sugrašinimą.

4 Demokratija ir socializmas

Tur būt, jokie kiti žodžiai nėra taip piktnaudojami, kaip demokratija ir socializmas. Ir kas tik jais nesivadina, ir kas tik nelaiko savęs geriausiu demokratu ir tikriausiu socialistu. Statydamas santykių su demokratija ir socializmu klausimą, A. Kučys teigia, kad nors "naujieji liberalai neatmeta demokratijos, kaip valstybės valdymo būdo", tačiau esą, jie neigiamai nusistatę demokratijos, kokia buvo ligi 1926 m. perversmo atžvilgiu ir kad jie smerkia valstiečių liaudininkų bendradarbiavimą su socialistais ir tautinėmis mažumomis. Nieko, man atrodo, nėra toliau tiesos. Savo tezei paremti A. Kučys cituoja ir mano vieną pastraipą, kurioje aš dėstau, kad demokratinis Lietuvos laikotarpis turėtų būti daugiau kritikuojamas, negu diktatūrinis, ir tai dėlto, kad diktatūrinis laikotarpis jau yra pavirtęs nesugrašinama praeitimi. O apie ateities demokratinę Lietuvą būtina ir reikia kalbėti, nes ji yra visų mūsų siekimų tikslas. Kaip vieną senosios demokratijos silpnybę nurodau jos per didelį partinį susiskaldymą. Iš to A. Kučys daro išvadą, kad aš pasisakau prieš politines partijas. Galiu derėtis su A. Kučiu iš tūkstančio dolerių, kad jis nesuras nei vienam mano emigracijoje parašytą straipsnių nei vienos eilutės, kur aš būčiau

pasisakęs prieš politinių partijų reikalingumą demokratinėje Lietuvoje, ar prieš pačią demokratinę santvarką. Kad reikėtų siekti mažesnio partijų skaičiaus, kad gal būtų galima išsiversti su dviem ar trimis politinėmis partijomis — taip, bet iš viso prieš politines partijas — ne.

Iš antros pusės, kas liečia mane ir, manau, daugumą Santaros - šviesos žmonių, aš laikau tiesiog įžeidimu iš A. Kučio pusės primesti man ir kitiems santariečiams kažkokį "superiority complex", "stovėjimą ant ornamentuoto balkono", nevertinimą tautos visumos, minios ir t.t. Tam neva paremti jis pacituoja iš mano A. Merkelio knygos apie A. Smetoną recenzijos vieną vienintėlį sakinių, kur aš aštriai pasisakau prieš mūsų spaudoje pasireiskusių "skalpų medžiotojus ir su faktais bei tiesa nesiskaitytą plunksnos žonglieriais". Panašiai apie kai kurias mūsų spaudos negetoves pasisakė ir Henrikas Žemelis, tur būt, geriausias ir liberaliausias emigrantinio laikraščio "Mintis" redaktorius. Pasisakyti prieš tai nereikia stovėjimą ant ornamentuoto balkono ar nevertinimą tautos visumos. Skalpų ir raganų medžiotojai nėra nei liaudis, nei tautos visuma. Tai yra keletas nesveikos fantazijos save elitu ir vadais laikančių žmonių, kurie ir teršia mūsų spaudą ir visą mūsų gyvenimą. Visiškai reikia sutikti su A. Kučio cituojamais dr. V. Kudirkos žodžiais: "Taisykime vieni kitus, tik be piktumų, be keršto, be paniekinių". Šiuos žodžius turėtų išsirašyti prie savo redaktoriaus stalo kiekvieno laikraščio ir žurnalo redaktorius. Už savo nuomonę ir išitikinimus galima kovoti ir be tamahaukų, ar akmeninių kirvių.

Visiškai nesuprantu A. Kučio naujiesiems liberalams daromo priekaišto, kad jie būk neįsiliauja į pozityvų išsivijimą darbą. Ar leidimas rimto kultūros žurnalo nėra pozityvus darbas? Ar išleidimas kelių dešimčių knygų nėra pozityvus darbas? Ar rengimas koncertų, teatrinių pastatymų, metinių suvažiavimų, paskaitų ir t. t. nėra pozityvus darbas? Esu tikras, kad jeigu mūsų emigrantinė visuomenė, tariant J. Šmulskio žodžiais, nebūtų tokia "konservatyvi, atžagareiviška ir surambėjusi", Santara - šviesos dar daugiau galėtų padaryti. O jeigu taip tradiciniai varpininkai - liaudininkai ir jų Varpas, užuot kovoję su naujaisiais liberalais, prisiminę kudirkinio Varpo tradicijas, imtų kovoti prieš konservatizmą, atžagareiviškumą, surambėjimą, mūsų darbas žymiai palengvėtų. Džiaugiuos, kad A. Kučys nors paskutiniame savo straipsnio sakinyje pasisakė prieš "pogrominį nacionalizmą".

Jau minėjau, kad tarp santariečių - šviesiečių ir socialistų vyksta labai glaudus bendradarbiavimas. Galima pasakyti

dar daugiau: toks prof. Steponas Kairys buvo vienas iš šviesos dvasios vadovų. Jo šūkiui "Veidu į Lietuvą" buvo paskirtas visas vienu metų Santaros - šviesos suvažiavimas. Ne vienas jaunesniųjų socialistų yra Santaros - šviesos eilėse. Vieno kito santariečio pasisakymas prieš liaudininkų - socialdemokratų koalicijos tikslingumą 1926 m. ar ir aplamai prieš socializmą jokių būdu nereikia mūsų priešiškuoju lietuviškajam socializmui. Aplamai, santariečiai - šviesiečiai nemėgsta būti prieš žmones. Jie nėra nei prieš socializmą, nei prieš tautininkus, nei prieš katalikus, kai kurie jų net nėra nei prieš komunistus. Jie geriau mėgsta būti už: už pažangą, už laisvę, už civilines teises, už demokratiją, o, svarbiausia, už pasitikėjimą žmogumi ir už pagarbą žmogui. Ten, kur žmogus puolamas ar religiniu, ar moraliiniu, ar tautiniu, ar rasiniu, ar aplamai nežmonišku pagrindu, santarietis stoja jo ginti.

5. Pastaba dėl dr. J. Pajaujo straipsnio

Tame pačiame Varpo numerį vedamuoju atspausdintas dr. J. Pajaujo straipsnis "Varpo uždaviniai praeities ir dabarties perspektyvoje". Dr. J. Pajaujis, kaip ir St. Kairys, buvo vienas šviesos organizatorių Vokietijoje, jis stovėjo visą laiką gana arti ir Santaros - šviesos federacijos Amerikoje. Su jo straipsnio mintimis iš esmės galima sutikti.

Tačiau tame straipsnyje yra pora sakinių, kurie reikalauja patikslinimo. Paminėjęs, kad dabar jau emigracijoje ėmė rastis defetistų, dr. J. Pajaujis rašo: "Reikia įsakoti, kad Kudirkos laikais lietuvių emigracijoje, tegul tada dar negausioje, tokių defetistų nebuvo". Toliau jis rašo, kad tai nereikia, kad jau tada visi emigrantai buvo laisvės kovotojai, tačiau visi susipratę tokie laisvės kovotojai buvo ir "kokie nors mizaros, bimbos, šalčiai ar gir-

nakaliai buvo tada visai nežinomas ir neįmanomas reiškinys".

Pirmiausia, dėl laisvės kovotojo sąvokos. Nors į mūsų kalbos žodyną laisvės kovotojo sąvoka įėjo tik II pasaulinio karo metu, kada susiorganizavo pagrindinė Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, kuri išvystė nepaprastai smarkią veiklą, tačiau pas mūsų kaimynus lenkus laisvės kovotojo sąvoka buvo gyva jau gali sakyti nuo Kosciuškos laikų. Ir Kosciuškos sukilimo vadai, ir Napoleono karų dalyviai, ir 1831 m. bei 1863 m. sukilimų dalyviai ir vadai visi buvo laisvės kovotojai (szermierze wólnosci). Ir to vardo jiems niekas negali užginčyti, nes jie iš tikrųjų kovojo už Lenkijos laisvę.

Kas liečia Lietuvą, XIX amžiuje mes turėjome dvi laisvės kovotojo sampratas. Pirmosios era pasibaigė maždaug 1863 — 64 m. sukilimo sutriuškinimu. Tai buvo Jasinskio, A. Mickevičiaus, Emilijos Pliateraitės, Sierakauskio, kun. A. Mackevičiaus tipo laisvės kovotojas. Jis kovojo už atstatymą senosios Lenkijos - Lietuvos respublikos, kuri anuometinės Otomanų (Turkijos) imperijos dar tebebuvo pripažįstama, kaip legaliai egzistuojanti ir kurios ambasadorius Konstantinopolyje tebesinaudojo diplomatinio atstovo teisėmis. Suprantama, kad daugumos tų kovotojų akys buvo nukreiptos į praeitį, jie Lietuvos neįsivaizdavo kitaip, kaip tik unijoje su Lenkija, jie kalbėjo ir rašė lenkiškai, na, o dauguma ir galvojo lenkiškai. Ar juos galima pavadinti Lietuvos patriotais, kaip tai daro dr. J. Pajaujis, aš labai abejoju. Man atrodo, kad ligi Basanavičiaus, šliupo ir Kudirkos laikų vienintėlis žmogus, kurs galėtų nusipelnyti Lietuvos patrioto vardo, tebuvo Simonas Daukantas. Ir niekas kitas. Net ir ne vysk. Motiejus Valančius.

Visiškai galima sutikti, kad Basanavičiaus aušrininkai (bent (Tęsinys 4-tam psl.)

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraus-tiems nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Tauspomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės į kuopu veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

A. KELMUTIS

ŽIUPSNELIS PRISIMINIMŲ IŠ MANO JAUNYSTĖS DIENŲ

Kai tenka dabar mesti trumpą žvilgsnį į seniai praeitą laiką, tai prisimenama pirmoji eilė visi tie vaizdai, kuriuos man teko matyti jaunystės dienose, taigi ir tokie dalykai, kurie buvo pasireiškę man dar esant priešmokykliniame amžiuje. Jau ir tada teko girdėti mano tėvo pasikalbėjimus su atvykusiais pas jį draugais apie žemės ūkio geresnį sulvarkymą. Mat, tada nedaug metų buvo praėję nuo vadinamosios baudžiavos panaikinimo; ir tais laikais ūkininkai turėjo aprėžtą žemės plotą, kurį jie galėjo tvarkyti pagal savo norą. Žemės ploto dydis tada (Sūvalkijoje) buvo matuojamas vadinamaisiais margais; vienas margas yra maždaug lygus pusei hektaro (50 arų arba 5000 kv. metrų). Mano tėviškės apylinkėje ūkininkai turėjo po 30, ar 40 ar 50 margų žemės, bet nemaža buvo mažžemių, kurie turėjo po 6 margus, arba net po 2 ar 3 margus. Tada žmonės sakydavo, kad visoki ūkininkams mokesčiai buvo nustatomi nuo jų turimo žemės ploto, todėl daug kas stengėsi įsigyti mažesnius, derlingesnius žemės plotus. Jei kokioje nors vietoje pasitakydavo nemaži plotai kokių nors pelkių, arba smiltynų, arba molynų, tad tokiose vietose galima buvo paimti savo globon daug didesnius žemės plotus. Mano tėvo tėvas kažkodėl sutiko savo globon paimti daug smiltynų, pelkių, molynų, o tada vadinamųjų derlingų plotų tegavo apie 20 margų, o visas jo žemės plotas buvo lygus 250 margų. Bet mano tėvas, jau mokėsis Marijampolės gimnazijoje, ir turėdamas savo naminę biblioteką naujausių knygų apie žemdirbystę (rusų ir vokiečių kalbomis) labai susidomėjo savo žemės ūkio patobulinimu. Pirmoji eilė jam parūpo sutvarkyti pelkyną. Jau anksčiau jis buvo pastebėjęs, kad tas pelkynas, baloti laukai tęsiasi į pietų pusę ligi pat Šešupės, maždaug pusantro kilometro ir kad nemaža yra ūkininkų, kurie turi tam tikrą dalį to pelkyno..

Pasikalbant su tais visais ūkininkais iškilo klausimas, kad tą visą negerumą gal galima būtų pašalinti iškasus per tą visą didžiulį pelkyną atitinkamą griovį, pradėjus jį kasti nuo Šešupės. Su tokiu klausimu nuosprendžiu visi sutiko ir nutarė talkos būdu tą griovį kasti. Ir kai jis buvo pradėtas kasti nuo upės, tad tuojau buvo pastebėta, kad tuo grioviu vanduo iš pelkių gražiai bėga ir bėgdamas tas vanduo dar labiau pagilina griovį, o šalimais buvo tuojau pastebėta, kad pelkės paviršius darosi kietesnis ir tinkamesnis žmonėms vaikščioti. Tada visi gretimieji ūkininkai suskubo tą griovį baigti ir per visą vasarą jis buvo užbaigtas ir atrodė lyg koks upelis, o jo pakrantėse,

ypač kitiems metams atėjus, ėmė želti visokios žolės ir medeliai.

Tas iškastas griovys pavirto kaip koks upelis, Šešupės intakas, nes pavasarį ir vasarą juo albdgavo iš Šešupės nemaža visokių žuvų, kurias lengva buvo gaudyti ir tokiu būdu kiekvieną penktadienį jų skaniai prisivalgyti, nes tokiomis dienomis niekas tada jokios mėsos nevalgydavo. O sutvirtėjusiame pelkynė atsirado nemaža medžioklinių paukščių: kurapkų, laukinių ančių ir kitų; tokiu būdu, buvo galima jų prisimedžioti pakankamai sekmadieniškams gardžiausiems patiekalams.

Sukietėjus tam pelkynui, kurio buvo mano tėvo nuosavybėje apie 70 margų, galima buvo žmogui vaikščioti apžėlusiam paviršiuje. Nors pirmaisiais metais bevaikščiojant kartais giliai įklimpdavo viena ar kita koja, bet dviems metams praėjus, visas paviršius pasidarė tvirtesnis, ir tame paviršiuje susidarė nemaža vadinamųjų kupstų.

Vieną kartą, kada aš dar buvau priešmokyklinio amžiaus, atėjo man į galvą tame apžėlusiam pelkyno paviršiuje pradūrus ranka skylę giliau į tą žemę nuleisti ranką ir tuojau pajutau, kad pirštai sučiupo kažkokį kietą daiktą, o kai tą daiktą ištraukiau, tai pastebėjau, jog tai yra kažkoks kaulinis kevalas. Namo sugrįžus buvo man išaiškinta, jog tati yra vėžlio kiautas, o pats vėžlys jau nebebuvo gyvas. Kai tas vėžlio kiautas buvo nuplautas, tai pasirodė, kad jis buvo visiems labai gražus ir labai tinkamas padėti ant stalo papirosų nuorūkomis sudėti.

Sutvarkius tas visas pelkes, susidarė tiems visiems ūkininkams patogesnės sąlygos pelnui gauti, nes vietomis susidarė tinkamos pievos ir tokios vietos, kuriose buvo galima kasti durpes. Tos durpės buvo kastinės, t. y. tokios, kurios iš karto su tam tikru kastuvu buvo iškasamos ir paskui tam tikrose krūvose sudėtos greitai išdžiūdavo, ir buvo labai patogios visokeriopui kūrenimui, visokeriopam šildymui. Vadinamosios mintinės durpės būdavo sunkiau pagaminti, nes reikėdavo durpinę masę maišyti, arba minti, kad pasidarytų standesnės. Mano tėviškėje tas kastines durpes ateidavo kasti artimieji mažžemiai ūkininkai, kurie prikasdavo savo nuosavybėn pusę visų iškastų durpių. Tada buvo lengva tokias durpes parduoti ir tokiu būdu gauti nemažą pelną, nes netolimo Kalvarijo miesto (už dviejų klm.) gyventojai jas greitai išpirkdavo. Taigi mano tėvukni tekdavo nemaža tokių durpių parduoti ir namie turėli, taip sakant, nemokamą kurą krosnims ir virtuvei.

Bekasant durpes atsiradavo visokių nuotykiu. Vieną kartą durpiakasy užtiko žemutinia-

M. ŠILEIKIS

Ponios S portretas

me durpyno sluoksnyje šakotus ragus, ir nieko nelaukdamas greitai atnešė juos į mūsų namus. Kai buvo tie šakoti ragai gražiai nuvalyti nuo prilipusių durpių, tai tuojau paaiškėjo, kad tai elnio (briedžio) šakoti

(Nukelta į 5 psl.)

ATSAKYMAS . . .

(Atkelta iš 3 psl.)

dalis) ir Kudirkos varpininkai (beveik visi) buvo laisvės kovotojai. Bet jie buvo visiškai kito tipo laisvės kovotojai — kovotojai už ateities Lietuvą, už pažangesnę, demokratiškesnę, socialistinę Lietuvą. Tad jie nieko bendro neturėjo nei su XIX a. pirmosios pusės laisvės kovotojais, nei su dabartiniiais emigrantiniais tariamais laisvės kovotojais. Iš viso, emigracijoje galima būti laisvės kovotoju tik to krašto, kuriame gyvena. Buvo tokių laisvės kovotojų ir senojoje emigracijoje, kai jie kovojo prieš Amerikos karą Filipinuose, kai jie kovojo už darbininkų unijas ir prieš darbdavių išnaudojimą, pagaliau kai jie kovojo (ir fizine jėga) už bažnyčių parpijų lietuviškumą. Panašiais laisvės kovotojais šiandien yra tie, kurie, pavyzdžiui, žygiuoja į Selmą.

Savo palikto krašto atžvilgiu senieji emigrantai ir nepretendavo į jokių laisvės kovotojus, jie nekūrė jokių Lietuvos išlaisvinimo komitetų ar panašiai.

Savo krašto atžvilgiu susipratę lietuviai nebuvo niekas daugiau, kaip tik tėvynės mylėtojai. Užtat ir bandymas į anuos laikus nukelti mūsų laikų sąvokas iš tikrųjų gali tik iškreipti tikrą mūsų senosios emigracijos vaizdą. Dar pavojingiau mūsų įsivaizduojamą idealą — laisvės kovotojo idealą, — perkelti į anuos laikus ir paskum imti juo seikėti ir rūšiuoti mus pačius.

Užtat ir toks kategoriškas tvirtinimas, kad anais laikais nebuvo ir negalėjo būti nei defetistų, nei kolaborantų, tėra tik tuščias kalbėjimas. Gal jų ir nebuvo, gal jų nėra ir šiandien. Bet anų laikų spauda buvo pilna kaltinimų, kad šliupas esąs tikras maskolbernis, kad Mikas Petrauskas šnipinėja Mas kvai ir t. t. Kaip ir mūsų spauda pilna panašių įtarinėjimų ir kaltinimų, ir ne tik prieš tuos keturius, kuriuos išvardina dr. J. Pajaujis. O juk tas pat šliupas dar 1884 m. rašė platų memorandumą caro gubernatoriui Varšuvoje, siūlydamas bendradarbiavimą prieš lenkus. Bet ne už tai jį priešingo lagerio emigrantai vadino maskolberniu. Apie tai jie visiškai nežinojo. Jie vadino jį maskolberniu už tai, kad jiems nepatiko jo laisvamaniškos idėjos, o gal ir per didelis patriotizmas.

Žodžiu, nors praeitais negrįžta, bet praeties linksmos ir liūdnos istorijos nuolatos ir nuolatos kartojasi.

(Pabaiga)

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

ŽIUPSNELIS . . .

(Atkelia iš 4 psl.)

ragai, visai sveiki, nesutrūniję. Kiti juos pamatę ėmė vadinti "veinio ragais". Ir tie "veinio ragai" buvo paskui mūsų namo virtuvėje įstatyti išgręžtoj skylėj į sieną ir ant jų buvo pakabinoti raugšniaučiai; taigi raugšniuotiems buvo labai patogi tokia vieta. Po kelių dienų tas pats durpiakasys atbėgė į mūsų namus kažko išsigandęs ir pasakė, kad tame durpyne, taip pat žemuliname sluoksnyje, užtikto suakmenėjusį žmogaus lavoną. Kai buvo ten su kitais žmonėmis nusėta, tai buvo nustatyta, kad iš tikrųjų tas lavonas buvo sukietėjęs kaip akmuo; mat, tas kūnas dėl tam tikrų durpyno savybių išsilaukė pavirsdamas į kietą masę. Kilo tada klausimas: ką su juo daryti? Kiti, nurodė, kad reikia jį padėti į karstą ir palaidoti Kalvarijos kapinėse. Tuo reikalu buvo nuėita pasiteirauti pas atitinkamus administracijos žmones ir taip pat pas kleboną dėl to lavono palaidojimo. Bet klebonas neleido laidoti į krikščionių katalikų kapines, nes tas žmogus buvo pagonis, miręs prieš daugelį šimtų metų. Žinoma, jei buvo jau, taip sakant, suakmenėjęs, tai nuo jo mirties galėjo praėiti keli šimtai ar tūkstantčiai metų, taigi tada, tur būt, visi dar buvo vadinamieji pagonys. Tąja proga galėjo pasinaudoti atitinkami archeologai, kurie būtų galėję viską iširti, bet tada toji mūsų apylinkėj tokių žmonių nebuvo.

Iš tos visos padėties išeitį sudarė mano tėvas, pasiūlęs tą suakmenėjusį lavoną palaidoti senose uždarytose kapinėse, kurios buvo tėvo smiltyno lauke; jos buvo nedidelės, maždaug 30 žingsnių ilgio ir pločio, ir jose buvo tik vienas kryžius, pastatytas mano tėvo, nes anoj jo, jojo tėvo tėvas tenai buvo palaidotas ir taip pat kiti giminių. Taigi prie to kryžiaus buvo palaidotas durpyne rastas "pagonis", ir kai dabar nuo to laiko jau yra praėję 73 metai, tai, tur būt, ir jis yra sutrūnijęs.

Vytautas Kasiulis

"Dailininko šeima" (tapyba)

EDOUARD MANET

"Žuvų naturmortas" (tapyba)

Mano tėviškės durpių kasykla sudarė padidintas pajamas, kurios paskatino mano tėvą atkreipti dėmesį į agrotechniką, kitaip sakant — į žemės ūkio kultūrų auginimo techniką. Tada dar žemė buvo ariama tokioms žagrėmis, kurias traukdavo jaučiai. Javai buvo kuliami tik spragilais. Kuldavo spragilais rudenį ir žiemą nuo ankstyvo ryto, gaidžiams pragydus, maždaug nuo 4 ar 5 valandos ryto. Tas ankstyvas rytas buvo vadinamas gaidgystė. Jau tais laikais pasaulinėj rinkoj pasirodė javams kulti mašinos, javų ar šieno piauamos mašinos, geresnės žagrės, vienvagės ar dvivagės, padargai žemei pureniti, akėti, grūdų valomosios mašinos ir daugelis kitų įrankių. Kai pirmoj eilėj buvo įsigyta kuliamoji mašina ir dar kitokios mašinos, tai toji vadinamoji gaidgystė pranyko ir žmonėms nereikėdavo taip anksti keltis, užteko tada visokius darbus pradėti maždaug nuo 7 ar 8-tos valandos ryto.

Tada iškilo dar toks klausimas: ką daryti su tuo smiltynu, kurio paviršiuje pasirodavo viena kita žolelė. Kadangi mano tėvas jau tada buvo

prisiskaitęs atitinkamų knygų apie agrikultūrą (rusų ir vokiečių kalba), tai nutarė tą vadinamąjį smiltyną sukultūrinti. Jis žinojo, kad smiltynas, tręšiamas gyvulių mėšlu, jokios naudos neduoda, o geriausiai yra tokią žemę tręšti ne gyvulių mėšlu, bet tam tikrais augalais, vadinamaisiais lubiniais. Taigi tas smiltynas buvo padalytas į keturių laukų sėjomainą: 1) lubinai, 2) žieminiai rugiai, 3) bulvės, 4) vasarojus, avižos su žirneliais.

Tokia keturių laukų sėjomaina pasirodė labai gera, ir visi augalai duodavo gerą derlių, o pats darbas tokioje žemėje, arimas ir akėjimas, buvo labai lengvas. Taigi tatai paskatino ir kitus kaimynus, kurie turėjo smiltynus, panašiai tvarkyti savo žemę. Kiti mano tėviškės žemės plotai, kuriuose buvo juodžemio ar molio, buvo mano tėvo pritaikyti septynių laukų sėjomainai: 1) pūdymas, 2) žiemkenčiai kviečiai, 3) dobilai, 5) žieminiai kviečiai, 6) kaupiamieji, bulvės, 7) vasarojus, avižos, miežiai, žirniai. Tais laikais aplinkiniai ūkininkai be išimties naudojo trijų laukų sėjomainai: 1) pūdymas, 2) žieminiai javai, rugiai ar kviečiai, 3) vasarojus, avižos, miežiai, bulvės; bet jie pravažiudami pro mano tėviškės sodybą pastebėjo, kad pūdymui skiriamas žemės plotas yra gana mažas (visų laukų septintoji dalis), ir jiems taip pat buvo įdomu, kad seniau buvę smiltynai yra apaugę gerai augančiais javais. Kartais vienas kitas kaimynas, atsitiktinai susitikęs su mano tėvu, paklausdavo, kokiū būdu tame smiltynė auginami javai. Ir kai jiems buvo pasakoma, kad tie smiltynai nėra tręšiami gyvulių mėšlu, o vietoj to mėšlo vartojami augalai lubinai, tai jiems visa tai atrodė keista, nes dar nežinojo, kas tie lubinai yra.

Kai mano tėviškėje buvo įgytos visa kam visokios mašinos, o aš pats jau buvau paaugęs ir tapęs, taip sakant, paaugliu, tai tekdavo pačiam naudotis javų piauamąja ar kitomis mašino-

mis, ir tokiomis atvejais man būdavo visa tai kaip žaizdas, nes lengva buvo suvaldyti tų mašinų traukiamąją jėgą, arklius, ir taip pat patvarkyti pačią mašiną, nes didelio fizinio įtempimo nebūdavo. Įsigijus ūkyje visokias mašinas išnyko gaidgystė, išnyko taip pat ir jaučiai, kurie anksčiau traukdavo žagres, bet padidėjo ūkyje arklių skaičius. Tačiau rugiapiūtės pabaigos ruošiamos vaisės pasiliko tokios pat, nors rugiai buvo nukertami, arba nupiaunami mašina, taigi tokios pabaigtuvės būdavo keliamos pagal senąjį paprotį, ir visi tokio- mis progomis linksmai pašokdavo, padainuodavo ir pasivaišindavo.

Kol nebuvo leista lietuvių spauda (ligi 1904 m.), tol nebuvo taip pat viešų lietuviškų draugijų, kuriuose mūsų ūkininkai būtų galėję aptarti savo reikalus. Bet kai buvo leista spauda, tai viskas pasikeitė. Prisimenu, kad pirmoj eilėj tekdavo man dalyvauti tokiose pobūviuose, kuriuose buvo jaunuolių aptariami spektaklių reikalai. Į tokius pobūvius atvykdavo taip pat kai kurie ūkininkai, kurie kartais iškeldavo klausimus, liečiančius žemdirbystę. Ir štai Kalvarijoje (Suvalkijos) besikalbant apie teatrinis vaidinimus iškilo klausimas, kad reikia sudaryti kokią nors draugiją, kurioje būtų pagildinami visokie ūkininkavimo reikalai; ir buvo vieno ūkininko pasiūlyta įkurti vadinamąją ūkininkų Draugovę. Ir tokia draugovė tuojau buvo sudaryta ir buvo daromi josios susirinkimai, bet ji dar nebuvo oficiali. Tik maždaug po pusantų metų Marijampolėje dr. K. Griniaus patarimu ir paskatinimu buvo oficialiai įsteigta vadinamoji Marijampolės ūkininkų Draugovė. Taigi paskui pačioje Kalvarijoje toji organizacija pasivadino kaip Marijampolės ūkininkų Draugovės skyrius.

Kalvarijoje ūkininkų Draugovės (Tešiny 6 psl.)

ŽIUPSNELIS . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

gėvės skyriuje man teko pa-
čiam susidomėjusiems ūkinin-
kams davinėti visokių paaiški-
nimų apie žemės ūkio kultūrų
auginimo techniką, nes tas da-
lykas iš mano paties patirties
mano tėviškėje buvo geriau ži-
nomas, negu kitiems dalyvau-
jantiems ūkininkams, kurie
težinėjo tik senąją trilaukio
ūkio primityvią sėjomainą.
Nors tada dar buvau, taip sa-
kiant, jaunuolis, bet jau mokė-
jau suteikti paaiškinimų pagy-
venusiems ūkininkams. Daugė-
lis tada tokių ūkininkų stengėsi
savo ūkiuose įvesti tinkamesnę
sėjomainą ir tinkamesnę javų
auginimo priežiūrą. Tais lai-
kais aplinkiniams ūkininkams
buvo žinoma viena tam tikra
žeminių kviečių rūšis, kuri
buvo rinkoje pardavinėjama
brangesne kaina, nes iš tokių
kviečių miltų buvo galima pasi-
gaminti geresnę baltą duoną ar-
ba geresnius pyragus. Tik viena
bėda būdavo, kad toji kviečių
rūšis labiau bijodavo šalčio ir
ne visiems pasisekdavo jų išau-
ginti. Man teko tada tiems ūki-
ninkams išaiškinti to kviečių
užsėtimo priežastis, ir jiems aš
tada, iš savo patirties, nuro-
džiau, kad rudenį prieš sėjant
reikia apsejama kviečių plotą
tūp sutvarkyti, kad jame būtų
pakankamai grumstų, grumste-
lių, kurie aplink save gražiai
sulauko nukritusių iš oro sniegą,
kuris sudaro tinkamą aplotą
nuo šalčio; norint taip padary-
ti, reikia žinoti, kokių laiku
arimas turi būti suakėjamas. Ir
tie ūkininkai, kurie tatau buvo
savo žemėje išbandę, visada su-
silaukdavo geriausių rezultatų.
Turiu dar pasakyti, kad tie ūki-
ninkai, klausydami mano pata-
rimų, nekreipė jokio dėmesio į
mano amžių.

Vieną kartą teko man pa-
čiam išgirsti savo ausimis nuoty-
tį dėl tos ūkininkų Draugovės
susirinkimų. Būtent, bū-
nant bažnyčioje ir beklausant
kunigo sakomo pamokslą išgir-
dau padarytą priekaištą tiems
ūkininkams, kurie toje drau-
govėje atsidėję klausė vaikėzo
visokių pamokymų apie javų
sėjimą ir kitus ūkininkavimo
reikalus ir ūkininkai tokiais at-
vejais pasirodo esą apsilėdę
klausydami tokių patarimų,
nes visa tai esą nesiderina su ge-
ro gyvenimo drausme. Kai išė-
jęs iš bažnyčios pripuolamai
susitikau su vienu pažįstamu
ūkininku, tos ūkininkų Drau-
govės nariu, tai jis tuojau pa-
klause mane, ar aš girdėjau tą
pamokslą. Pasakiau, kad gir-
dėjau, o jis pasisakė nesufin-
kš su pamokslininko išvadomis
ir dar tokius žodžius pridūrė:
"Juk mes visi esame patenkinti
tamstos paskaitėlėmis apie ūki-
ninkavimo metodus, o vis dėl-
to, anot kunigo, esame kažko-
kie nusidėjėliai".

Mudviem toliau besinant ir
besirušiant eiti namo, staiga
pradėjo lyti. Ir ta proga kitas
mudviejų pažįstamas, evange-

Dagys Skulptūra
(Čiurlionio galerijos Chicagoje
nuosavybė)

likų tikybos, tuojau, patarė
mudviem įeiti į jų bažnytelę,
kad galėtume apsisaugoti nuo
lietaus. Kai mes įžengėme į tą
bažnytelę, tai tuojau išgirdome
evangelikų kunigą sakant pa-
mokslą, ir jis įsikarščiajęs ėmė
lietuviškai kartoti tokius žo-
džius: "Na jūs, na jūs, na jūs!"...
Vienas žmogus toje bažnyčioje
garsiai paklausė: "Na, kas
mes?" O kunigas tatau išgirdęs
jam atkirtė: "Na, jūs visi ru-
pūžės!... Sakiau, atneškite
lajaus žvakėms padaryti, o jūs
nieko neatnešėt, tai dabar ma-
tote, kokia tamsa čia viešpa-
tauja!"

Tais laikais, turiu čia pasa-
kyti, dar nebuvo elektrinių ži-
bintuvų ir visur bažnyčiose tik
žvakės žibėdavo. Tas žvakės
pasigamindavo iš lajaus, iš avių
ar galvijų taukų. Daugiausia
vartodavo tam reikalui avių
taukus. Ir toje evangelikų baž-
nyčioje, kai kunigas išvadino
savo parapijiečius "rupūžėmis",
tai tokis pavadinimus visus pa-
skatino atlikti tą gerą darbą,
nes kitą dieną to reikalaujamo
lajaus žmonės atnešė daugiau
negu reikėjo.

Tokia proga noriu čia dar pa-
sakyti, kad tais laikais, jei bu-
vo norima prie ko nors prikibti
ar nurodyti kieno nors įsivaiz-
duotus netinkamus darbus, bu-
vo įprasta per pamokslus nuro-
dinėti žmonių ydas, o šiais lai-
kais tokie dalykai jau stengia-
masi nurodinėti spaudoje, ki-
taip sakant — laikraščiuose.

(Bus daugiau)

SKAITYK "NAUJIENAS" -
JOS TEIKIA GERIAUSIAS,
TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

V. DAUTARTAS

AUKSINIO LYNŲ VAIŠĖS

(Tęsinys)

Dyglėi taip pat rūpėjo pa-
liktas žiogas, apsiuva, riebus
siekas, kriauklės, bet smalsu-
mas viską nugalėjo. Dyglė ži-
nojo, kad Trumpis ne pliuš-
kis, vėjais žodžių nemėto. Ma-
žąją smalsuolę kankino viena
mintis: nejaugi užutekyje kaž-
kas atsitiko, o ji nežino? Jei-
gu taip, tai nėra ko klausytis
pasipūtėlio strepečio postrin-
gavimo, reikia kuo greičiau
sužinoti paslaptį. Ir dyglė, pa-
fikusi strepetį, šoktelėjo į prie-
kį prie lyno ir kiršlio.

— Tikra sūtrauka, — su-
murmėjo strepetys ir prisigre-
tino prie kuojos ir Auksės.

O dyglė, kelis kartus vikriai
apsisukusi vietoje, ėmė kal-
binti kiršlį. Ne todėl, kad jis
jai labiausiai rūpėjo. Kalban-
tis su kiršliu, gal Trumpis ne-
jučiomis prasytars, pasakys,
kas gi atsitiko užutekyje. O
tada jau dyglė žinos, ką dary-
ti.

— Jūsų giminę aš labai ge-
rai pažįstu, — saldžiai pragy-
do dyglė kiršliui. — Garbinga
giminė, nėra ką sakyti. Nega-
liu blogo žodžio pasakyti apie
upėtakį, šlakį... Taip...

Kiršlys slapčiom šyptelėjo.
Oi, pridariusi aibes šunybių
ši piktžuvė, bet liežuvį miklų
turi! Ką gi, su tokia reikia tin-
kamai ir kalbėti. Kiršlys žino-
jo, kad dyglė nei jo, nei upė-
takio, nei galų gale šlakio ne-
bijo. Tačiau...

— Labai malonu girdėti, —
į dyglės žodžius atsakė kirš-
lys, — O ką jūs galėtumėt pa-
sakyti apie mūsų gimnaitį la-
šišą?

Dyglė ūmai stabtelėjo vieto-
je. Matai, kur tas ponaitis su-
ka? Lašiša. Į šią iš jūros atke-
liaujančią į Melsvają upę žu-
vį dyglė nė žiūrėti nenori. La-
šiša baisi žudikė. Kur pasisu-

ka, ten dyglių giminę šluote
šluoja. O kiršlys mat kaip...

— Lašiša man įspūdžio ne-
daro, — dėdamasi abejinga,
atsakė dyglė. — Tiesą pasa-
kius mažai ją pažįstu. Pernai
tik vieną kartą Melsvojoje upė
je buvau sutikusi. Aplamai aš
nemėgstu upės. Man patinka
užutekis. Čia kiekvienas gyve-
na, kaip jam patinka. Tiesą
sakau, Trumpi?

Trumpis suprato, kad dyglė
šamoningai nusuko į šalį kal-
bą, bet visgi atsakė:

— Kurgi geriau rasi kaip
mūsų užutekyje.

Nuo Melsvosios upės atkly-
do į užutekį baugus motorlai-
vio kaukimas. Žuvis lyg susi-
tarusios sustingo vietoje. Po
valandėlės kaukimas nutilo,
bet žuvis vis stovėjo, net pele-
kų nejudindamos. Į užutekį
atsirto motorlaivio sukeltos
bangos. Sujudino lygų van-
dens paviršius ir nutolo į kran-
tą, prie karklų krūmų. Tuose
krūmuose, viena kitą pralenk-
damos, suokė lakštingalos. To-
lėliau pievose griežė griežlė.
Dangumi keliavo mėnulio pil-
natis. Jo blausi šviesa siekė
užutekio dugną. Viskas kuo
puikliausiai matėsi. Galėjai
atskirti kiekvieną žolės stam-
bą, suskaičiuoti minkštus ir
gležnus žolės lapus, pamatyti
skenduolio krūmo išsiskėtoju-
sias rankas, pasigrožėti, kaip
dugnu keliauja atkakloji gel-
dūtė, kaip rašo neišskaitomus
raštus vandeninė sraigė...

— Nepatinka man motorlai-
viai, — tylą nutraukė kiršlys,
— Kiekvieną vakarą jie ramy-
bę drumsčia.

— Kokia laimė, kad jie į
mūsų užutekį negali įplaukti,
— nuosirdžiai džiaugėsi Trum-
pis.

— Taip, čia ramiau, tačiau...

(Nukelta į 7 psl.)

J. AUGUSTAITIS

ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA

154 pusl. knyga.

Kaina \$1.50

Nei vienas žmogus, noris pažinti nepriklausomos Lietuvos ir Antano
Smetonos valdymo laikotarpį, negalės apsieiti be J. Augustaičio pa-
ruoštos studijos. Ši knyga būtina kiekvienam, norinčiam pažinti ne-
tolimą Lietuvos praeitį. Lietuvoje gyvenusieji ir Smetonos valdymo
laikotarpį pažįstantieji žmonės tvirtina, kad J. Augustaitis teisingiau-
siai ir tiksliausiai aprašė ir įvertino Antano Smetonos veiklą.

J. Augustaičio knyga galima gauti "Naujienose" darbo valandomis.
Kas negali užėti "Naujienas", tai prašomas persiusti \$1.50 čekį
arba Money Orderį, pridėdant 20 c. persiuntimui paštu, tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 SO. HALSTED STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

Gavę pinigus, tuojau knygą pasiųsime.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra lai-
kas tinkamai
įrengti savo
namą vasarai
ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

AUKSINIO LYNŲ...

(Atkelta iš 6-to psl.)

Kiršlys nebaigė. Bet visos žuvis suprato, kad jis labiau vertina upės sraunumą, kur gal būt, mažiau ramybės ir daugiau pavojų, kur reikia nuolat kovoti... O Trumpis, žinoma, už jokių pinigų nekeistų savo užtekio. Tai buvo taip pat visiems aišku.

Ant vandens nukrito neatšargi naktinė peteliškė. Ją pamatė visos žuvis. Ir tą pačią akimirka strepetys pamanė, kad atėjo jo valanda.

— Pardon, mielosios sinjorinos! — šūktelėjo jis Raudonpelekei ir Auksei. Šūktelėjo ir vikriai nunėrė prie peteliškės. Tačiau nesnaudė ir dyglė. Ji keiliais staigiais šuoliais pralenkė strepetį ir jau norėjo čiupti peteliškę. Bet čia įvyko tai, ko niekas nesitikėjo. Nei Trumpis, nei Auksė, nei Raudonpelekė nesuskubo gerai pamatyti žaišiško kiršlio šuolio. Ne veltui kiršlys vadinamas žuvim žaibu. Dyglė jau buvo besizįojanti čiupti grobį, kai šalia jos suburbuliavo vanduo. Visus apulenkęs, su peteliške žiotyse į savo vietą sugrįžo kiršlys.

— Šį drugelį skiriu jums, — atiduodamas laimikį Auksei, pasakė Kiršlys. Pasisukęs į strepetį ir dyglę, pridūrė: — Manau, jūs suprantate, kad čia buvo tik sportiškas pokštas.

— Ak, kokia nuostabi dovana! Trumpi, tik tu pasižiūrėk, — žavėjosi peteliške Auksė.

Trumpis buvo sužavėtas peteliške ir kiršlio šuoliu. Iš tikrųjų! Kas galėjo tikėtis, kad jis pralenks strepetį, dyglę, kurie buvo prie pat drugelio. Taip, vyriškai padaryta. Už tai verta gerbti. Na, žinoma, švelnūs drugelio sparnai ir pūkuotas liemenėlis, tur būt, taip pat šio to verti.

— Aš nežinau, kaip jums atsidėkoti, šaunusis kiršly, — vėl prabilo Auksė ir ėmė dalyti drugelį. Vieną sparnelį davė kuoja, kitą dyglėi, sau pasiūko liemenuką. Siūlė ir strepetiui, bet šis, patempęs lūpą atsōvė:

— Kitų paslaugomis aš nesinaudoju. Nors, tiesą pasakius, aš pirmas drugelį pastebėjau. Juk taip, seni?

— Visi pastebėjom, jelčiau, — atsakė Trumpis.

— Kiek tau galima kalti į galvą: aš ne jelčius, po perkūnais...

— Atsiminsiu, atsiminsiu, giminaiti. O dabar prašau plaukti toliau.

Trumpis vedė žuvis prie baltosios lelijos sodo. Netoli buvo plaukti. Prie baltosios lelijos sodo, kaip ir visame užtektyje, karaliavo nakties ramybė. Tik čia dar buvo gražiau ir paslaptingiau. Mėnulio apšviesti, ramiai dunksojo povandeninių žolių miškeliai apvaliomis ir karpylomis viršūnėmis. Baltoji lelija gražiai miegojo. Jos žiedas, pasiekęs vandens paviršių, išsėjos ant plataus lapo ir laukė saulės patekėjimo.

— Čia, — nenorėdamas pažadinti lelijos, tyliai pasakė

Trumpis. — Čia pasivažišim. Žuvis apsidairė. Pasivažišinti? Kuo, kur, kaip? Nei strepetys, nei kuoja, nei dyglė, nei kiršlys, nei pati Auksė nematė nieko skanaus ir valgomo.

— Kas čia? — pirmas neiškentė strepetys.

— Iš tikrųjų čia nieko nėra, — pasakė dyglė. Ji akylai dairėsi ir uodė kvapus.

Kuoja suvirpinusi pelekus, kumštelėjo Auksei, atseit, ir ji nesupranta.

— Trumpi, — maldaujamu balsu pratarė Auksė.

Trumpis šypstelėjo į ūsus:

— Nagi akyliau, akyliau pasizvalgykite, brangūs sveteliai.

Dyglė šovė į viršų prie baltosios lelijos lapų. Nutvėrė mažą vabzdėlį. Strepetys pasisukinėjo po žoles, bet nieko nepastebėjo. Auksė ir kuoja nusileido prie dugno. Kiršlys santūriai dairėsi ir, stovėdamas šalia Trumpio, pamažu judino pelekus.

— Trumpi, čionai! — ūmai sušuko Auksė.

— Cit, baltoji lelija miega, — subarė Auksę Trumpis.

— Trumpi, jaučiu tą patį kvapą... atsimeni... jis vos neprazūdė... Trumpi...

Tačiau Trumpis neklausė Auksės.

— Prašau dėmesio, — pasakė jis ir nunėrė stačiagalviais į dumblą. Trumpis dirbo energingai. Iš dumblo kilo sliėkų gabaliukai, balti ir rusvi, labai kvapnūs kukulaičiai. Visos žu-

vys iš karto suprato staiga atsiradusių gėrybių vertę.

— Drąsiau, prašau vaišintis, — ragino Trumpis.

Kuoja čiupo čia vieną sliėkų, čia kitą, apžiojo iš karto kelis kukulaičius. Jai net silpna pasidarė nuo jų neapsakomo skonio. Nelaukdama, kōl lynas atkas iš dumblo skanėstus, Raudonpelekė užmiršo skaudančias strėnas ir pati ėmė knaisioti užutėkio dugną. Dyglė rijo net springdama. Griebė didesnius gabalus, nei galėjo apžioti. Trumpino juos aštriais dantimis ir rijo, rijo... Kiršlys vaišinosi neskubėdamas, pagirdamas patiekalus. Strepetys darbavosi sušilęs. Čia čiupo, kitur puolė, sukinėjosi, vartė dumblą ir kar-tojo:

— Che, seni, tavo dumblas, pasirodo, šio to vertas. Bravo! Bravisimo!

Auksė, išpūtusi akis, sustingusi stovėjo vietoje. Ji nelietė skanėstų ir iš baimės negalėjo žodžio išarti. Pagaliau ji atsikvošėjo.

— Trumpi, ką tu darai, — sudejavo ji.

— Jokio pavojaus nėra, Auksute, — atsakė jai Trumpis. — Tuoju sužinosi mano paslaptį. Vaišinkis.

Žuvų šonai apvalėjo. Jos rankiojo maistą vis tingiau ir tingiau. Apsidairydamos, skanesnio kšnelio ieškodamos. Pirmoji prisistotino dyglė. Po jos strepetys, kuoja... Lynai taip pat nustojo maitinęsi.

— Puiki tamstos ganykla, — pagyrė Trumpi kiršlys. — Labai gaila, kad esu lakišų prisikirtęs. Tarp kitko, kaip tamstas šias aukso kasyklas suradai?

Kiršlio žodžiai tiesiog glostė Trumpiui širdį. O čia dar ir kitos žuvis:

— Papasakok, Trumpi.

— Atskleisk paslaptį.

— Laukiam...

Trumpis kostelėjo. Valandėlė patylėjo. Paskui žodis po žodžio papasakojo apie tą rytą, kai juodu su Aukse išsirengė į ganyklas, kai Auksė pamatė keistus skapėstus ir kai ją ištikė baisi nelaimė. Trumpis, žinoma, nutylėjo, kad susibarė su savo drauge. Tačiau plačiai papasakojo, kaip jis ilgai klaidžiojo po užtekį, norėdamas išaiškinti, kodėl Aukse ištikė nelaimė.

— Šie skanėstai, gerbiamieji, Vanago Akies žabangos. Jis...

— Ką tu plepi, seni! — pasipiktinęs sušuko strepetys. — Vadinasi, tu mus pražudyti nori?!

— Uf, tikra apgaulė, — sumurmėjo dyglė.

— Netrukdykite kalbėti, — subarė karštakošius kiršlys.

— Taigi, Vanago Akis priberia skanėstų ir pririša žuvyčių prie balto valo, — tęsė Trumpis. — Tačiau jis tik dieną atplaukia į užtekį. Naktį skanėstai nepavojingi. Šitai aš ir išaiškinau. Dabar Vanago Akis mūsų

(Tęsinys 8-me psl.)

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	73 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	250 MARKET STREET	—	MJ 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLEN TOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	1601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5:64
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	—	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS ST.	—	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVENUE	—	381-8997

AUKSINIO LYNO . . .

(Atkelta iš 7-to psl.)

neapgaus. Jūs patys tuo įsitikintot.

— Nuostabu, — stebėjosi kuoja. — O man nė į galvą.

— Protingai sugalvojai, Trumpi, — vėl pagyrė lyną kiršlys. — Tik įdomu, kaip tamsta tuos skanėstus išsaugojai vaisėms?

— Aš juos užkasiau į dumblą.

— Na, seni, tu mane stebini.

— Kitaip jau giedojai strepetys. — Vadinasi, galvą, o ne ajero gumbą nešiojiesi. Bravo, sveikin!

— Ak, Trumpi, tu mane žavi, — džiaugėsi Auksė. — Vadinasi, mes kiekvieną naktį smaguriausime?

— Šito aš nežinau. Jei Vanago Akis dažniau atplauks į užtekį — skanių kukulaičių visiems užteks, — atsakė Trumpis. Pastebėjęs, kad kažkodėl tyli dyglė, atsisuko į ją:

— Ar teisingai šneku, kaimynėle?

Dyglė kelis kartus apsivertė kūlversčia ir niuriai atsakė:

— Gal ir nemeluoji, Trumpi. Tačiau man keista, kodėl pats anksčiau neįspėjai užtekio gyventojų, kad čia Vanago Akis spendžia žabangas?

— Tau, dyglėle, nėra ko būkštauti. Juk tavęs Vanago Akis negaudo, — atsikirto Trumpis.

— Kas buvo — pražuvo! — sušuko strepetys. — Mūsų senis šauniai pasidarbavo, o mes puikiai pasivaishinom. Vadovauk toliau, giminaiti!

Akyli Trumpio akis matė, kad visos žuvys vaisėmis patenkintos. Tik dyglė šiaušėsi. Ir tegu. Gal pavydi? O ko čia pavydėti? Juk neapžios viena visko! Šitaip pasvarstęs Trumpis linksmi suplakė uodega. Suplakė ir pavadino svečius atgal į savo rūmus.

Sugrįžus prie lynų rūmų, žuvų laukė dar viena staigmena. Viename rūmų kambaryje svečiai pamatė gulinčią keistą būtybę. Žuvį — ne žuvį, gyvatę — ne gyvatę. Būtybė buvo ilga, o jos nugara — juodesnė už užtekio dumblą. Žuvys pasižiūrėjo viena į kitą.

— Kažkur kažką panašaus esu matęs, — tyliai pasakė Trumpiui kiršlys.

Trumpis įsidrąsino. Kad geriau galėtų įsižiūrėti į neprašytą svečią, jis paplaukė kiek į priekį. Keista būtybė ramiai gulėjo ir žibino akimis.

— Čia ungurys, — pasisukęs į žuvį, tyliai pasakė Trumpis. O paskui garsiai prabilo į neprašytą svečią: — Ar nepaklydote jūs? Šie namai priklauso man.

Ungurys sunkiai pakėlė galvą:

— Nenoriu tamstos namų užimti. Esu išsirengęs į didelę kelionę. Labai pavargau. Įplaukiau į užtekį pailsėti. Neatsakykite ramaus kampo.

— Šių namų durys visada atviro doram pakeleiviui, — at-

sakė Trumpis. — Su mumis galite maloniai praleisti laiką.

— Ačiū. Aš tik poilsio trokštu. Daugiau nieko, — padėkojo ungurys ir padėjo ant žemės pavargusią galvą.

Žuvys suprato, kad ungurys teisybę sakė. Jis buvo pavargęs. Ir net labai. Svečiai tik dabar pastebėjo, kad guli nepaliestas ir žiogas, ir apsiuva, ir sliėkas, ir... Matyt, ungurys iš nuovargio net valgyti nenorėjo.

— Aš bijau jo, mieloji Aukse, taip bijau, kad apalpsiu, — pasiskundė Auksei Raudonpelekė. — Žiūrėk, koks juodas ir bausus. Gal tegu nešdinasi?

— Ššš... lynai visada pakeleivius gerbia, — atsakė Auksė. — Mes vaishinsimės, žaisime, o jis tegu snaudžia...

Trumpis neleido svečiams nuobodžiauti. Žuvys buvo sočios ir galima buvo pradėti žaidimus.

— Dėmesio, dėmesio! — sušuko Trumpis. — Skelbiu konkursą! Bus paskirtos trys premijos: žaliasis žiogas, apsiuva ir riebusis sliėkas. Pirmą premiją tam, kuris papasakos iš savo gyvenimo įdomiausią istoriją, antra premija tam, kuris pasakys daugiausia žuvų vardų, neminėdamas čia esančių, trečia premija tam, kuris geriausiai sugalvos, kaip reikia kovoti su brakonieriumi Vanago Akimi. Sutinkat?

— Puiku, puiku! — pritarė žuvys.

— Saugokitės! Pavojus! — staiga sušuko strepetys ir metėsi į šalį nuo žolių kupsto, prie kurio jis stovėjo.

Žuvys haugiai apsidairė. Strepetio balsas buvo kupinas baimės.

— Jau pražuvau... — suaimanavo ir kuoja. Ji nunėrė prie Trumpio.

Dabar ir visos žuvys pamatė: žaliose žolėse, nepastebimai prisėlinusi, tūnojo lydeka Rājūnė.

— Cha, cha, cha, nusigandote, — nusijuokė ji ir kaukštelėjo aštriais dantimis.

Žuvis iš tikrųjų apėmė baimė. Kažkaip susigūžė, nuleido savo gražųjį peleką ir kiršlys, jau nekalbant apie strepetį ir kuoja.

Nejaukiai pasijuto Trumpis ir Auksė. Tik dyglė nesutriko. Ji drąsiai mupiaukė prie lydekos.

— Prašom į draugiją, ko tūnote viena, — gant įžulokai ji pasakė.

— Taip, taip. Prašome, Rājūnė, — atsipeikėjo Trumpis.

— Sprunkam mudu, — vos išstenojo kuoja strepetiui.

— Šarka pranešė, kad puotauti užsigėdėt. Sakau, paziūrėsiu, gal įdomu bus, — prašėko lydeka. — Neapsirikau. Konkursus, vadinasi, visokius rengiate. Tai gal ir aš ką nors laimėsiu, — ir lydeka vėl kaukštelėjo dantimis.

Pirmą akimirką žuvis sukausi baimė ėmė sklaidytis. Lydeka tebetūnojo nuosaliai ir gana taikiai kalbėjo. Gal viskas geruoju baigsis?

— Vadinasi, konkurso sąlygas žinote, — kreipėsi į atsikėjusias žuvis Trumpis. — Kuris pirmas? Prašom!

Strepetys pirmas noti laimėti premiją

Nesuspėjo Trumpis visų svečių apžvelgti akimis, o į priekį jau išsoko strepetys. Bet taip, kad būtų kuo toliausiai nuo lydekos. Sukaręs pelekais, strepetys giliai atsikvepė:

— Sinjorai ir sinjorinos! Aš esu tiek daug visko matęs bei patyręs, kad nežinau nė ką pasakoti. Prieš valandą, o gal ir dvi mieloji Aukse prašė papasakoti apie žaliąjį žiogą. Ar atmintis mane nešlubuoja, seni?

Trumpis patvirtino, kad žuvis iš tikrųjų norėjo daugiau sužinoti apie žaliąjį žiogą. Tačiau, norint laimėti premiją, būtina reikia savo nuotykius pasakoti. Tokios konkurso taisyklės.

— Puikiai suprantu, seni. Pakartotini įspėjimai, gal būt, čia nereikalingi, — užsidegė strepetys ir vėl sukarpė pelekais.

— Laukiam, laukiam! — nekantravo žuvis.

— Pardon, gerbiamieji... Vadinasi, žaliasis žiogas. Iš pažiūros jis gana įdomus sutvėrimas, o jei įsigilintumėt, paaiškėtų, kad ir labai vikrus, atsar-

gus, tad retai žuvis patenkantis skanėstas. Štai jis, tas žaliasis ir nuostabasis žiogas, mano sumedžiotas, guli lynu rūmuose. Mes visi, visi galime juo grožėtis...

— Na ir plepys, — burbtelėjo dyglė. O santūrusis kiršlys susiraukė. Jam nepatiko strepetio smailas liežuvis. Tačiau, kaip dera garbingam ir mandagiam svečiui, tylėjo ir laukė, kas bus toliau.

(Bus daugiau)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

II Vatikano Susirinkimo Dokumentai, I dalis. Konstitucijos. Krikščionis Gyvenime knygy serija. Nihil obstat (Nėra kliūčių).

C. Cukuras, Censor deputatis (cenzoriaus įgaliotas). Imprimatur. Vincentius Brizgys, Episcopus tit. Bonasensis die 21 Maii, 1967. Išleido "Krikščionis Gyvenime 1967" organizacija, apie kurios įsteigimą ir tikslus buvo skelbta.

Tai 280 puslapių kietais viršais knyga, kurioje sudėtos Vatikano II santarybos priimtotos konstitucijos: Bažnyčia. Dieviškasis apreiškimas. Šventoji liturgija ir Bažnyčia dabartiniame pasaulyje (ši viena konstitucija apima visą 100 puslapių).

Tai yra tik dokumentų vertimas, kurį atliko prelatas Vytautas Balčiūnas ir jezuitas Antanas Tamošaitis. Kalbą tikri nes Vladas Kulbokas, iliustravo Telesforas Valius.

"Krikščionis Gyvenime" redaktoriai ir leidėjai (vis anonimai) knygos įvade pasisako, kad "numatyta per metus išleisti bent po tris veikalus... Serija pradėdama II Vatikano Susirinkimo dokumentais. I tome bus svarbiausi aktai — konstitucijos, II — dekretai ir pareiškimai, III — kiti dokumentai ir įžvalgus Susirinkimo apibūdinimas..."

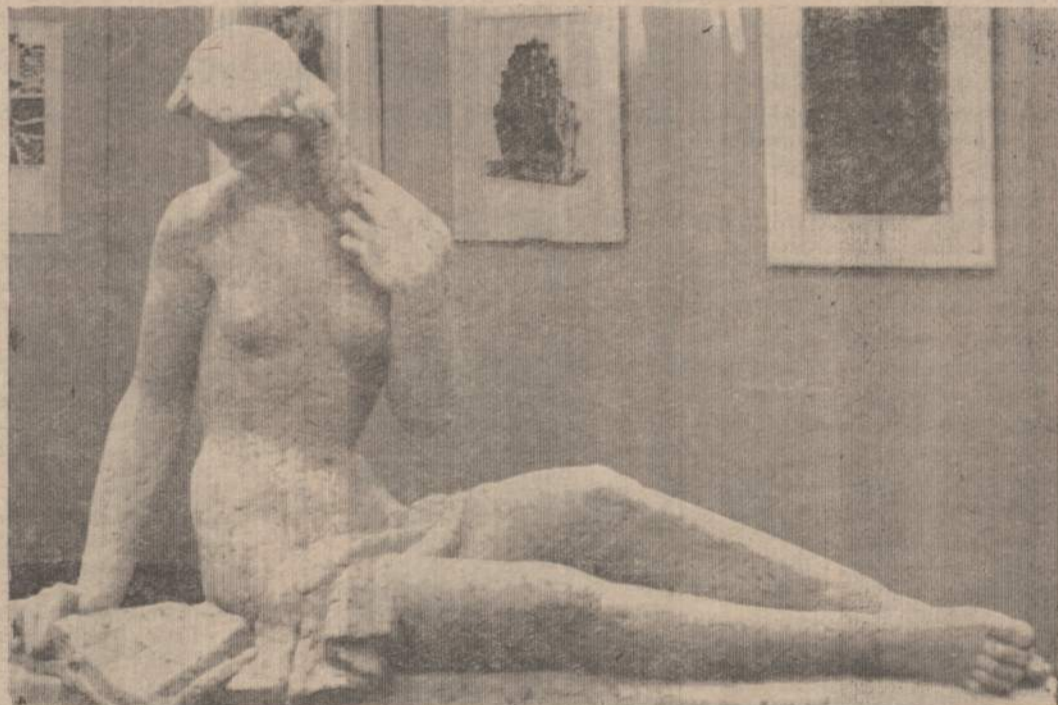
NAUJIENŲ Piknikas

įvyks

rugpiūčio 20 d.

BOČO SODE

Willow Springs, Illinois

R. MOZOLIAUSKAS

Chirilionio galerija, Chetogole mugarybė

Skulptūra